

Din pension 2014

Arkitekternes Pensionskasse

Generalforsamling 2015

Se indlæg

• **Partnerskab for livet**

Side 3

• **På vej mod et lavrentesamfund**

Side 8

• **Flotte afkast sikrer pensionen**

Side 11

• **Forandringer kræver handling**

Side 13

PENSIONS KASSEN
Arkitekter

Fremad i fællesskab

Sidste år ved denne tid gjorde vi scoretavlen op for fem års deltagelse i Unipension-samarbejdet med MP Pension og Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger. Konklusionen var, at vi gennem fællesskabet havde fået højere afkast, lavere omkostninger og bedre medlemsservice.

Det forgangne år har ikke ændret på den konklusion. Der arbejdes fortsat på at give en endnu bedre service, og afkastet på investeringerne af vores pensioner er mere end et procentpoint højere end i 2013.

I efteråret fik vi slået fast, at de gode afkast i de senere år ikke er udslag af rene tilfældigheder. Som I kan læse på en af de følgende sider, har Unipension placeret sig rigtig flot, når det drejer sig om at skabe ekstra afkast til os medlemmer ud fra bestyrelsens valg af aktiv investeringsstrategi.

Vi står nu over for store udfordringer på det investeringsmæssige område på grund af den meget lave rente på obligationer. Derfor drøfter bestyrelsen og administrationen løbende, hvordan pensionsudbetalingerne kan forventes at forløbe. Og vi har skarpt fokus på at skrue investeringerne rigtigt sammen, så vi kan sikre medlemmerne et fornuftigt afkast trods udviklingen på de finansielle markeder.

Samtidig er vi i bestyrelsen optaget af, at Unipensions meget aktive indsats inden for ansvarlige investeringer fastholdes og udbygges.

Unipensions retningslinjer bygger på FN's Global Compact og de FN-støttede principper for ansvarlige investeringer, UN PRI. Unipensions investeringschef sidder med i bestyrelsen for UN PRI og er med til at påvirke den globale udvikling på området for ansvarlige investeringer.

Den nok allerstørste udfordring, når vi taler om bæredygtighed, er klimaforandringerne. I pensionskassen ser vi meget alvorligt på sagen, og Unipension har derfor i efteråret meldt sig ind i Institutional Investors Group on Climate Change og underskrevet den såkaldte Global Investor Statement on Climate Change. Med erklæringen forpligter vi os til ikke bare at tale om tingene, men også gennem konkret handling at bidrage til en økonomi med lavere CO₂-belastning.

For os er handling ikke uden videre at sælge investeringer med stor CO₂-belastning, som så bare bliver købt af nogle andre investorer. Vi tror på, at vi skal tage ansvaret på os og udnytte vores ejerskab til at påvirke virksomhederne. Som pensionskasse er vi vant til at tænke langsigtet, og det skal vi også gøre i denne sammenhæng.

Bestyrelsen er desuden meget optaget af, at pensionskassens forretningsmodel er robust og matcher de vilkår, krav og ønsker, omverdenen og medlemmerne har. Derfor ser vi i øjeblikket på et nyt produkt, som blandt andet er lidt lettere gennemskueligt end det nuværende gennemsnitsrenteprodukt. Vi glæder os til drøftelser af det på generalforsamlingen i april, hvor vi også vil fortælle mere om det store projekt, vi har sat i søen for at gøre det nemmere og mere vedkommende at være medlem af Pensionskassen.

Mette Carstad

Mette Carstad

Formand for bestyrelsen

Partnerskab for livet

Pensionsordningen dækker alle medlemmer, fra de første gang træder ind i ordningen, til de forlader den efter et langt liv. Undervejs i livet kan der ske meget, og pensionskassen vil gerne have viden om de store livsbegivenheder, så medlemmerne kan få den bedst mulige rådgivning. Opfyldelsen af det mål kommer meget nærmere med pensionskassens nye projekt.

Pensionsordningen gælder for alle medlemmer. Men med knap 120.000 medlemmer i Unipension-samarbejdet, er der stor variation

i de behov og ønsker, der er til, hvad pensionskassen skal kunne. Derfor er det vigtigt, at pensionskassen hele tiden er tilgængelig og

fleksibel i forhold til medlemmernes ønsker og behov.

● *Det vil være fint for mig, hvis pensionskassen kontakter mig, når der er noget, de mener, jeg skal vide.*

Brian Christensen, pensionskassemedlem

●

I den erkendelse har de tre pensionskasser bag Unipension i 2015 søsat et stort projekt, som fokuserer på medlemmernes behov og ønsker. Det er et projekt, der skal gøre det nemmere

og mere vedkommende at være medlem i pensionskassen.

Hvad vil medlemmerne have?

Når et projekt som dette tager udgangspunkt i medlemmernes behov og ønsker, så er det naturligt at starte med at spørge: Hvad ønsker medlemmerne fra pensionskassen? Og det er en række medlemmer blevet spurgt om i forbindelse med analysefasen:

Brian Christensen: Det vil være fint for mig, hvis pensionskassen kontakter mig, når der er noget, de mener, jeg skal vide. Jeg tænker jo ikke så meget over pension i hverdagen, og derfor vil det være rigtig fint for mig, hvis det går den vej.

Og det er lige præcis, hvad pensionskassernes strategiske projekt skal sikre. Pensionskassen vil gennem de aktiviteter, der ligger i projektet, række ud til medlemmerne for at tilbyde den service og rådgivning, den allerede tilbyder i dag, men som endnu flere af medlemmerne gerne skulle drage nytte af i fremtiden.

- Når vi siger, at medlemmernes pensionsordning i virkeligheden er et partnerskab mellem pensionskassen og medlemmet, så er det, fordi begge parter har en rolle at spille, for at det enkelte medlem får det optimale ud af sin pensionsordning. Fra pensionskassens side skal vi hele tiden lytte til - og være klar til at imødekomme - medlemmernes behov og give den relevante rådgivning i hele livsforløbet. Vi er her for medlemmernes skyld, hverken mere eller mindre. Men den rolle kan vi kun udfylde, hvis vi får input og krav fra medlemmerne, siger medlemschef i Unipension, Kenneth Petersen.

Hvad skal der til?

Partnerskabstanken er en naturlig følge af den vigtige rolle, som medlemmerne og pensionskassen spiller i forhold til hinanden. Pensionskassen er ejet af medlemmerne og skal kun rådgive, ikke sælge noget. Den er ene og alene til for medlemmernes skyld og kan derfor være den enkeltes sparringspartner, når det kommer til pensionsforhold.

- Ethvert godt partnerskab baserer sig på tillid og åbenhed. Det er store ord, men det er faktisk på sin plads her. Vi er sat i verden for at forvalte medlemmernes penge. Penge, som er en del af deres løn. Men når vi siger, at partnerskabet går begge veje, så er det også fordi, vi meget gerne vil have vores medlemmer til at komme på banen og fortælle os, hvordan de gerne vil have det.

- Vi vil meget gerne kunne give vores medlemmer rådgivning, når deres livssituation ændrer sig. Det kan for eksempel være, når man får en livsledsager eller ved familieførgelse, ægtefællens død eller tab af erhvervssevne. I de tilfælde vil vi gerne spille en rolle som en objektiv rådgiver, der kan være behjælpelig med at guide vores medlemmer hen, hvor de kan få mere oplysning og hjælp. Vores kernekompetence

er at rådgive om pensionsordningen og dens mange muligheder, men vi kender også en del til, hvordan for eksempel det offentlige system er skruet sammen og ved i mange tilfælde, hvor medlemmerne kan få mere hjælp. Den viden skal vores nye projekt gøre os bedre til at formidle, siger Kenneth Petersen.

Hvordan gør vi?

Pensionskassens medlemmer er ikke ens. Derfor har det været vigtigt at finde ud af, hvilke ønsker og behov, medlemmerne har. Det er der flere forskellige veje til at finde ud af. En af dem er brugerinddragelse.

- Vi har oprettet et community, som er et digitalt fællesskab, hvor vores medlemmer kan tilmelde sig. Her bliver de præsenteret for en række ideer, som vi gerne vil bede om deres input til. De har også mulighed for selv at komme med forslag til pensionskassen, som både vi og de andre medlemmer i community'et så vil videreudvikle på, siger Kenneth Petersen.

Et eksempel på en problemstilling, som pensionskassens community bliver hørt om, kunne være, hvordan medlemmerne ønsker at blive kontaktet, når det er relevant.

Brian Christensen: Jeg vil klart foretrække, at pensionskassen kontakter mig via mail frem for at ringe til mig uopfordret. Det giver mig tid til at tænke mig om, inden jeg skal tale med dem.

Den problemstilling kan medlemschefen godt genkende:

- Medlemmerne er forskellige og ønsker kontakt med pensionskassen på forskellig måde. Vi vil meget gerne skrive mails til medlemmerne, men støder ofte ind i den udfordring, at vi ikke har deres mailadresser. Derfor vil vi fremover gøre endnu mere for at indsamle medlemmernes

- *Medlemmer af pensionskassen kan til enhver tid tilmelde sig community'et og være med til at præge den vej, udviklingen skal gå.*
-

Vi har brug for din feedback og idéer – deltag i vores medlemspanel

Vi vil gerne sætte vores medlemmer endnu mere i centrum.

Derfor har vi brug for dig. Deltag i vores medlemspanel og bliv en del af debatten om, hvordan vi kan gøre pension mere nærværende.

Deltagelse kan foregå på nettet via din computer, eller du kan blive inviteret til at deltage i interviews og workshops. Du bestemmer selv, hvilke aktiviteter du vil deltage i.

Sådan gør du: Send en mail til minmening@unipension.dk, så hører du fra os.

mailadresser, så vi kan komme i kontakt med dem på den måde. Men det kan være et godt eksempel på et emne, som vi vil drøfte med medlemmerne af vores community, for måske fremkommer der helt andre ønsker og løsninger.

Digitalisering giver resultater

En øget digitalisering er ikke blot et middel til at gøre tilværelsen lettere for medlemmerne, den kan også betyde en stor forskel for det enkelte medlem. Et eksempel er det samarbejde, som pensionskassen er med i, hvor Sundhedsstyrelsen modtager en oversigt over pensionskassens medlemmer. Hvis nogen bliver diagnosticeret med en af de diagnoser, der er dækket af forsikringen mod visse kritiske sygdomme, så får medlemmet et brev fra Sundhedsstyrelsen med besked om at kontakte pensionskassen.

- Dette er et skoleeksempel på, hvordan en øget digitalisering kan betyde en kæmpe forskel i medlemmernes liv. Før fik ikke alle besked om, at de nu var berettiget til en dækning, det fik pensionskassen nemlig ikke besked om. Nu sikrer systemet, at alle medlemmer får den forsikring, de har krav på. Det vil vi gerne overføre til andre områder, så vi kan tage kontakt, hvis vi for eksempel får at vide, at en ægtefælle er afgået ved døden, eller at der er sket en familieførøgelse. Det vil gøre pensionskassen i stand til at hjælpe medlemmerne lige netop på det tidspunkt, hvor det er relevant for dem, og med at tilpasse deres pensionsforhold til deres situation, siger Kenneth Petersen.

Pension når det passer dig, hvor det passer dig

Som et helt naturligt led i den forbedrede medlemsoplevelse skal det være endnu lettere at

være medlem af pensionskassen. Unipensions medlemmer er travle mennesker og i en hverdag, hvor det hele skal hænge sammen, er det ikke altid pension, der er først på dagsordenen.

- Vi ved, at vores medlemmer efterspørger mere fleksibilitet i forhold til at kunne bruge hjemmesiden, fordi det er lettere at sætte sig med en computer, når man lige har tid til det, end det er at skulle tage telefonen og ringe op. Derfor er et vigtigt led i det nye projekt, at vores hjemmeside gør, at medlemmerne føler sig

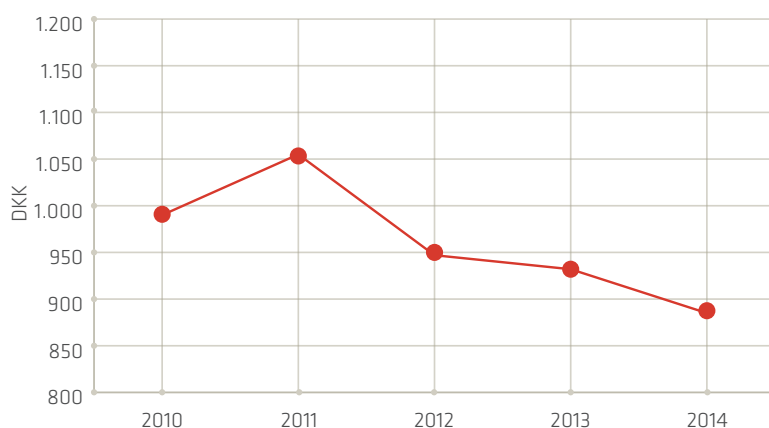
godt hjulpet, og at de til enhver tid kan finde, hvad de skal bruge på nettet - og har nemt ved at finde det, siger adm. direktør i Unipension, Cristina Lage.

Når den nye medlemsoplevelse er en realitet, er pensionskassen – lidt firkantet sagt – der, hvor medlemmerne er. Medlemmerne skal kunne komme i kontakt med pensionskassen gennem alle kanaler og på de forskellige digitale enheder, de bruger.

Tryghed er vigtigst

Medlemmerne efterspørger tryghed mere end noget andet, når Unipension spørger, hvad der er vigtigt ved pensionsordningen. Tryghed for, at alt er, som det skal være, tryghed for, at opsparingen vokser godt, og tryghed for, at de ikke betaler for meget for at have deres opsparing hos os.

Figur 1: Administrationsomkostninger pr. medlem 2010-2014 (Nøgletal 5)

Kilde: Finanstilsynets nøgletalsdatabase på www.ftnet.dk.

Lave omkostninger og flotte afkast

Som medlem af pensionskassen er man samtidig del af et stort fællesskab med mange andre. Pensionskassens størrelse gør, at de omkostninger, man betaler for at have pensionen hos pensionskassen, er pæne og stabilt lave, når man betragter det generelle pensionsmarked.

Samtidig er pensionskassens investeringsafdeling blandt de bedste til at skabe gode investeringsafkast. De gode investeringsafkast har indtil nu betydet, at pensionskassen har kunnet give en stabil, høj kontorente.

På vej mod et lavrentesamfund

Vi befinder os i en periode med historisk lave renter, og ingen ved rigtigt, hvornår det ændrer sig. Selvom de fleste forbinder "renten" med huskøb og -salg, så er det i allerhøjeste grad også noget, der er relevant for pensionsordningen. Men hvor den lave rente er til fordel for huskøberne, så kan den lave rente få anderledes, negative konsekvenser for den pension, man får udbetalt.

Forvaltningen af medlemmernes pensionsformue er tilrettelagt efter at give så højt et afkast som muligt med et acceptabelt risikoniveau. Men i et lavrentemiljø er det sværere at skabe et højt afkast. Det skyldes, at de traditionelt 'sikre' papirer, oftest obligationer, giver et lavt afkast.

- ***Da cirka 3/4 af pensionsudbetalingen stammer direkte fra investeringsafkastet, vil fortsat lave renter kunne komme til at gøre ondt.***

- - De seneste mange år har vi oplevet faldende renter. Det har givet os betydelige kursgevinster på vores obligationsbeholdning og har derfor medvirket til at skabe de senere års gode

afkast. Nu er renten imidlertid faldet til så lavt et niveau, at der ikke fortsat kan forventes store kursgevinster, tværtimod, og det vil utvivlsomt presse pensionskassens samlede afkast fremover, siger investeringschef i Unipension, Niels Erik Petersen.

Pensionen under pres

Den fremtidige pensionsudbetaling er presset fra flere sider. Dels gør lavrentemiljøet det sværere at skabe høje afkast, som skal bruges til at sikre pensionen i tider, hvor afkastet er lavere. Dels taler mange om, at folkepensionen ikke kommer til at fortsætte, som vi kender den i dag. Spørger man yngre medlemmer af pensionskassen, så forventer de ikke, at der er folkepension, når de engang stopper med at arbejde:

Line Jensen: "Jeg tror ikke på, at der er folkepension til mig, når jeg bliver 70 og ikke skal arbejde længere".

Udover de to ovennævnte faktorer er der også det faktum, at pensionskassens medlemmer lever længere og længere. Det er godt for den enkelte, men det stiller større krav til pensionskassens pengetank, hvis man ønsker samme pensionsalder og udbetaling. Heldigvis bliver

medlemmerne også længere og længere på arbejdsmarkedet. Dermed indbetaler de også mere til deres pensionsordning og starter senere med at få udbetalt pension.

- Der er ingen tvivl om, at vi skal til at vænne os til tanken om, at vi skal betale en højere andel af vores løn ind til en pensionsordning, hvis vi skal have nogenlunde den samme levestandard i livet efter arbejdsophør. For eksempel så vil et nyt, ungt medlem skulle indbetale 40 pct. mere om året, hvis investeringsafkastet falder fra fem til fire pct. i hele opsparingsperioden, siger chefaktuar i Unipension, Steen Ragn.

En stærk kollektiv forretningsmodel

Der er tre altovervejende grunde til, at pensionskassernes medlemmer i en årrække har fået en god forrentning af deres indbetalte penge på trods af den lave rente. Det skyldes pensionskassens forretningsmodel, bestyrelsens investeringsstrategi og et investeringsteam, der har truffet gode beslutninger under de givne markedsvilkår.

Pensionskassen har valgt en forretningsmodel, som opbygger en solid reservekapital. Det giver styrke til at modstå finansielle kriser, en stor investeringsfrihed og dermed mere stabile pensioner. Modellen har vist sin styrke de seneste år, hvor bestyrelsen har fastholdt en langsigtet investeringsstrategi på trods af en finans- og kreditkrise, samtidig med at medlemmerne har fået en meget konkurrencedygtig forrentning i form af kontorenten.

Pensionskassens forretningsmodel sikrer stabile pensioner ved at udjævne forrentningen. I stedet for at give medlemmerne de aktuelle afkast år for år – som kan svinge meget – får medlemmerne en gennemsnitlig forrentning i form af kontorenten. I år hvor afkastet er

højere end kontorenten, bliver der sat til side, og kapitalbufferen bliver opbygget. I år hvor kontorenten er højere end afkastet, bliver der tæret på kapitalbufferen, så medlemmerne ikke oplever faldende pensioner.

Pengene bliver i kassen

Bufferen, der sikrer pensionskassen den økonomiske polstring til at klare perioder med lavere investeringsafkast, fremkommer ved, at pensionskassens medlemmer betaler det såkaldte risikotillæg.

Hvis pensionskassen ikke var ejet af medlemmerne, ville risikotillægget være betaling til eksterne ejere for at stille penge til rådighed, og pengene ville forlade pensionskassen. Men da AP er ejet af medlemmerne, betaler medlemmet så at sige risikotillægget til sig selv som ejer og får udbetalt sin del af kapitalbufferen i løbet af pensionisttilværelsen. Fordelen ved den model er, at den giver økonomisk polstring og plads til at have en aktiv investeringsstrategi med mulighed for højere afkast.

Der er dog én ulempe, nemlig at pensionskassen kommer til at se uforholdsmæssig dyr ud at have sine penge i, for risikotillægget tæller som en omkostning i pensionsbranchens standardmåde at opgøre omkostninger på, selv om medlemmet egentlig betaler til sig selv.

Bestyrelsen og administrationen overvejer løbende forretningsmodellen og dens holdbarhed i forhold til omgivelsernes vilkår og krav samt medlemmernes behov for gode, stabile pensioner. Pensionskassen ønsker, at forretningsmodellen til enhver tid er robust og giver medlemmerne tryghed for, at deres indbetalinger giver et godt afkast, og at de fælles reserver fordeles retfærdigt.

I forbindelse med en ordinær inspektion i pensionskassen 2014 forholdt Finanstilsynet sig også til kassens forretningsmodel, og man kan læse mere om resultatet og den redegørelse, pensionskassen efterfølgende har indsendt til tilsynet, her: www.arkitektpension.dk/apft

Fokus på transparens

Pensionskassen er i gang med at se på et nyt produkt, som vil gøre pensionsordningen mere transparent for den enkelte. Samtidig bevares trygheden gennem høje, stabile pensionsudbetalinger.

Dermed vil produktet have de samme grundlæggende karakteristika som det nuværende gennemsnitsrenteprodukt. Den største forskel er, at det bliver nemmere for den enkelte at følge udviklingen i egen pension, fordi man alene skal kigge på størrelsen af sit depot og ikke tage højde for det risikotillæg, som i dag går til en fælles kapitalbuffer mod tab. Bufferen kommer i stedet til at ligge på ens eget depot.

- Der vil være en række fordele ved det nye produkt, men først og fremmest er ordningen mere transparent for den enkelte - blandt andet fordi afkast tilskrives den enkeltes depot. Den nuværende ordning med den kollektive buffer er, selvom den fungerer rigtig godt, svær at forklare til medlemmerne. Det vil vi selvfølgelig gerne lave om på, da vi som pensionskasse helst vil kunne fortælle vores medlemmer om deres ordning uden at skulle igennem en lang række forskellige pensionstekniske udtryk, siger chefaktuar i Unipension, Steen Ragn.

Med det nye produkt er det den enkelte medlem, der får den økonomiske buffer, og ikke som nu hele fællesskabet. Det gør, at man løbende kan se og følge udviklingen i sin personlige buffer, da den vil fremgå af depotet. Der vil være en udjævningsmekanisme, som gør, at den enkeltes udbetaling ikke vil variere så meget som markedsafkastet, men der vil dog være en mere direkte sammenhæng.

Skal vedtages af medlemmerne

Bestyrelsens forslag om at introducere det nye produkt til nye medlemmer er et vidtgående forslag, og derfor bliver det behandlet på de næste to generalforsamlinger. Første gang i april 2015 og derefter igen i 2016.

Holder planen, vil nye medlemmer i løbet af 2016 kunne få det nye produkt, og muligheden for omvalg for eksisterende medlemmer kommer i 2017.

Flotte afkast sikrer pensionen

Den vigtigste faktor, når det kommer til at sikre medlemmernes fremtidige pension, er pensionskassens investeringsafkast. Et godt investeringsafkast er ensbetydende med, at der går penge ind på medlemmernes depoter og egenkapitalen. Dermed kan pensionskassen give en god forrentning til medlemmerne.

Unipension skaber gode afkast

Unipension, som forvalter pensionsopsparingerne for medlemmerne af Arkitekternes Pensionskasse, MP Pension og Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger, har for sjette år i træk slået markedsafkastet og leveret konkurrencedygtige afkast. Arkitekternes Pensionskasses totale investeringsafkast blev i 2014 på 10,2 pct.

Stærk på merafkast

For at få en ekstern vurdering af Unipensions evne til at skabe merafkast igennem aktive investeringer, blev der i sommeren 2014 bestilt

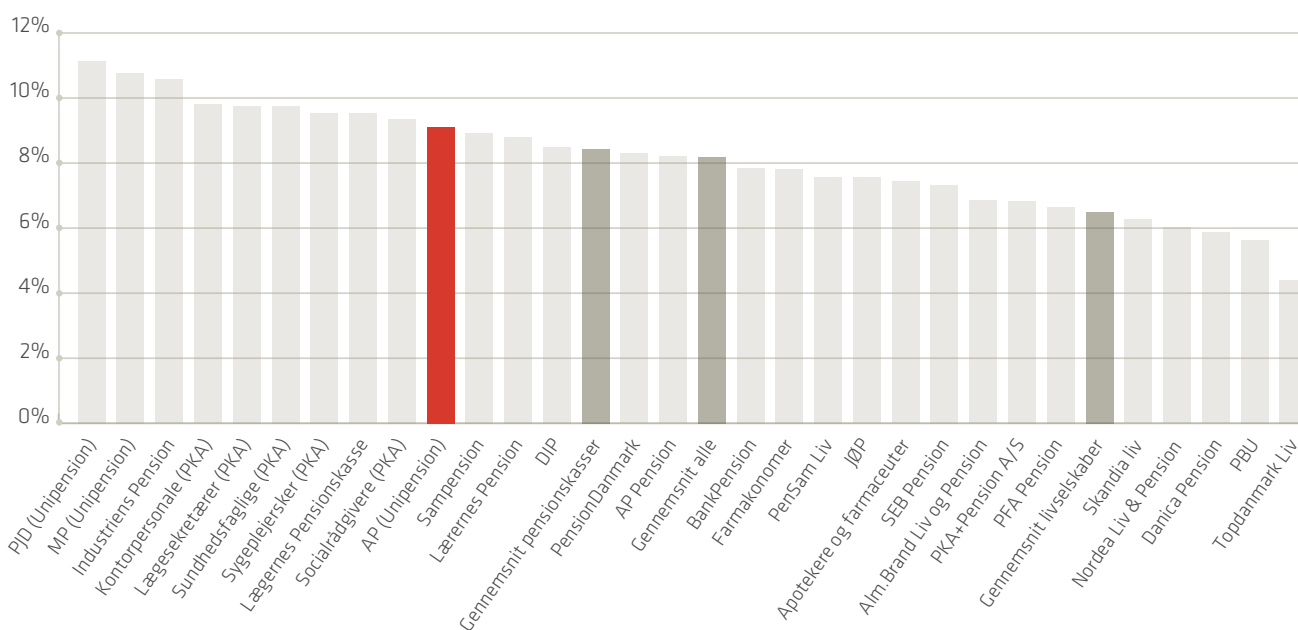
en analyse af årene 2009-13. Analysen blev udarbejdet af det canadiske konsulenthus CEM og omfattede knap 300 pensionselskaber globalt, som tilsammen forvalter ca. 30.000 milliarder kroner.

CEM-analysen viste, at Unipension i perioden formåede at skabe flotte afkast med en risiko under gennemsnit, og viste samtidig, at Unipension har skabt det højeste merafkast af de 53 deltagende europæiske pensionselskaber i top 10 globalt set.

Disse resultater gælder også efter, alle omkostninger til investeringer er trukket fra. Unipensions medlemmer har derfor fået 8 milliarder kroner alene i merafkast over de sidste fem år.

Når afkastene nu er så gode, hvorfor hæver pensionskassen så ikke bare kontorenten til alle medlemmer? Det skyldes, at kontorenten

Finanstilsynets Nøgletal 1 for gennemsnitsrenteprodukter for perioden 2009-13

Kilde: Finanstilsynets nøgletalsdatabase på www.ftnet.dk.

Pensionskasserne i Unipension-samarbejdet har opnået flotte afkast i perioden 2009-13 (de øvrige pensionskassers 2014-afkast var ikke tilgængelige ved redaktionens afslutning)

er den mekanisme, pensionskassen bruger til at sikre stabile pensioner, der ikke stiger og falder markant selv ved store udsving i afkastet.

Selv om afkastet i de seneste ti år har svinget imellem -21 pct. og +13 pct., har kontorenten kun bevæget sig imellem 4,0 pct. og 7,6 pct. Hele afkastet er tilfaldet medlemmerne - enten på depoterne eller de fælles reserver. Herfra udjævnes de over årene i en stabil pensionsudbetaling.

Den rigtige risiko

At lave et investeringsresultat i topklasse handler ikke alene om at finde de bedste investeringsobjekter. Det handler i allerhøjeste

grad om at minimere den risiko, der tages, når der investeres. Risiko koster penge, for jo mere risiko, jo mere solvent skal man være.

Derfor er det vigtigt at sammenligne afkastet i forhold til den risiko, der tages. CEM-analysen viser, at Unipension har formået at skabe de flotte afkast med en risiko under gennemsnit.

Lavrenten truer

Men træerne vokser ikke ind i himlen. For fortsætter det ekstremt lave renteniveau yderligere nogle år, vil afkastene - og dermed pensionsudbetalingerne - falde, uanset hvor dygtig en investeringsafdeling man har.

Hvorfor stiger pensionen ikke?

Når afkastene de senere år har været så flotte, hvorfor stiger min pension så ikke nu, spørger en del medlemmer.

Årsagen skal findes i pensionskassens udbetalingsmodel. Modellen forudsætter, at kontorenten er 4,25 pct. Der er altså ved udregningen

af pensioner på forhånd regnet med en forrentning på 4,25 pct. af depotet i næste års pension.

Det gør, at kontorenten skal op over 4,25 pct., før man vil se sin pension stige.

Dette gør sig i meget grove træk - med en masse nuancer, herunder individuelle - gældende i både den fleksible ordning og den gamle ordning.

Med udsigt til et lavrentemiljø har bestyrelsen for at sikre gode, stabile udbetalinger valgt at fastholde kontorenten, selv om de senere års afkast isoleret set kunne tilsige en stigning.

I den fleksible ordning kan man på pensions-tidspunktet selv fastsætte den forudsatte rente i beregningerne af pensionen. Vælger man en lavere forudsat rente end 4,25 pct. - eksempelvis af skattemæssige årsager - får man mindre i pension i begyndelsen, men vil have udsigt til en stigende pension gennem pensionistlivet. Man kan faktisk selv vælge sin udbetalingsprofil.

Forandringer kræver handling

Ønsker man at ændre en dagsorden, kræver det handling. Hvis man ønsker, at de virksomheder, man investerer i, ændrer adfærd, kræver det handling.

Derfor har pensionskassen i 2014 arbejdet for at påvirke virksomheder og beslutningstagere til at træffe de rigtige beslutninger - blandt andet i forhold til klimaet.

Klimadagsordenen er vigtig

Som investor har pensionskassen forpligtet sig til at sikre, at de virksomheder, som pensionskassen investerer i, ikke overtræder ret-

ningslinjerne for ansvarlige investeringer. Heri ligger også, at virksomhederne skal følge UN PRI's retningslinjer, når det kommer til miljømæssige spørgsmål. Men det betyder ikke, at

pensionskassen pr. automatik sælger aktier i for eksempel olieselskaber, hvis de har en uhen-sigtsmæssig adfærd.

For os handler det om, hvorvidt man reelt vil medvirke til en forandring

Mette Carstad, formand for Arkitekternes Pensionskasse.

- Klimaudfordringerne er et meget vigtigt spørgsmål, som også optager pensionskassen. Men vi mener ikke, at løsningen på spørgsmålet er at afhænde alle vores aktier i olieselskaberne fra den ene dag til den anden. Man skal huske på, at de, der forsker allermost intenst i omstilling til grøn/alternativ energi, det er faktisk olieselskaberne. Det gør de, fordi de ved, at markedet for den slags energi er stigende og vil udgøre en større del af forretningen fremover. Den udvikling vil vi

gerne støtte, og det er vi med til gennem vores aktive ejerskab, hvor vi stemmer på virksomhedernes generalforsamlinger og er i løbende dialog. Den mulighed har man kun, hvis man er medejer af virksomhederne.

Det handler også om efterspørgsel

I takt med at levestandarden bliver ved med at stige for millioner af mennesker verden over, stiger også efterspørgslen efter varer som biler, tøj, mobiltelefoner og andet. Det er varer, som kræver energi at producere og transportere. Energi, der oftest kommer fra olie og kul.

- Vi lever i en virkelighed, hvor der er en efterspørgsel efter olie. Og den efterspørgsel er stigende. Derfor er det stadig relevant og profitabelt for olieselskaberne at producere olie. Men det skal de gøre på en ansvarlig måde, og det er det, vi prøver at få dem til ved for eksempel at besøge dem og insistere på, at de ikke overtræder UN PRI's retningslinjer. Den fremgangsmåde benytter både vi og mange andre institutionelle investorer, og tilsammen kan vi lægge et pres på selskaberne, som vi ikke ville kunne, hvis vi bare solgte aktierne, siger Mette Carstad.

Hun understreger også, at det er vigtigt ikke kun at se på udbudssiden, men at forbrugerne også har en vigtig rolle at spille:

- Hvis der skal ske afgørende ændringer i forhold til de produkter, vi efterspørger, så skal der en ændring i forbrugeradfærden til. Så længe vi alle sammen sætter os ud i bilen om morgenen, køber en mobiltelefon og vil have vores tøj så billigt som muligt, så længe vil det nuværende forbrugsmønster fortsætte. Derfor skal der også ske en adfærdsændring fra forbrugernes side. Det vil have en kæmpe effekt på virksomhederne.

Internationalt klimasamarbejde

Unipensions målrettede arbejde med ansvarlige investeringer er endnu en gang blevet udbygget. Det er sket ved, at Unipension har underskrevet den såkaldte Global Investor Statement on Climate Change (GISCC) og desuden har meldt sig ind i Institutional Investors Group on Climate Change.

Med GISCC-erklæringen forpligter underskriverne sig til ikke blot i ord, men også gennem konkret handling at bidrage til en økonomi med lavere CO2-belastning.

- Der ligger også i erklæringen et løfte om, at vi skal være med til at påvirke det politiske niveau på dette område. Det er selvfølgelig noget, vi arbejder med, da vi som investorer kan gøre noget, men de helt store forandringer skal komme fra politikerne, som jo er dem, der laver reglerne, siger Mette Carstad.

Dialog fremfor eksklusion

Som et led i arbejdet med ansvarlige investeringer går pensionskassen som udgangspunkt i dialog med selskaberne, hvis de ikke overholder retningslinjerne for ansvarlige investeringer. Først hvis dialogen ikke fører til ændringer, kan det ende med eksklusion. Hvorfor og hvem der ekskluderes, bliver offentliggjort på pensionskassens hjemmeside.

- På den måde forsøger vi at påvirke dem til at ændre en adfærd, som er i strid med de retningslinjer, vi investerer efter. I stedet for blot at sælge en aktie med det samme er det meget bedre for alle parter, hvis vores dialog kan ændre adfærden, og vi kan beholde aktien. Vi er altså aktive ejere, siger Niels Erik Petersen, som er investeringschef i Unipension.

Som aktiv ejer er det vigtigt at komme ud i verden og med egne øjne se nogle af de mange selskaber, pensionskassen investerer i. Det giver et andet perspektiv, når man møder virkeligheden og får lejlighed til at tale med beslutningstagere på tomandshånd.

• ***Som ansvarlig investor prioriterer vi altid først at gå i dialog med de selskaber, der ikke overholder vores retningslinjer.***

•

- I 2014 har vi været i Nordamerika og set på olieudvinding, og vi har været i Bangladesh og set på tøjproduktion. Det er to områder, hvor der traditionelt er udfordringer bl.a. i forhold

til arbejdsmiljø, miljø og sikkerhed. Derfor var det vigtigt for os at komme ud og se, hvad der reelt gøres for at forbedre forholdene på de steder, hvor det foregår. På turen til Nordamerika mødtes vi med en række forskellige mennesker, alle med en eller anden form for interesse i klimadagsordenen. Det var repræsentanter for myndigheder, FN, NGO'er, pensionskasser og andre institutionelle investorer. Det var meget lærerigt og bekræftede os i, at en vigtig vej til ændringer er dialog, siger Niels Erik Petersen.

Med hvor beslutningerne træffes

Unipensions retningslinjer for ansvarlige investeringer bygger på FN's Global Compact og de FN-støttede principper for ansvarlige investeringer, UN PRI. Det er altså i høj grad FN, der er toneangivende i forhold til retningslinjer, som en meget væsentlig del af institutionelle investorer verden over har forpligtet sig til at følge.

Niels Erik Petersen er medlem af UN PRI's advisory board. Det er en post, som giver mulighed for at deltage i de vigtigste beslutninger på området.

- Vi tror på, at det fornuftigste er at være med, hvor beslutningerne træffes. Som enkeltinvestor er vores rækkevidde begrænset, men når vi er med til at påvirke udviklingen i FN i den retning, vi synes, er rigtig, ja så flytter det noget, siger Niels Erik Petersen.

Unipension har desuden været repræsenteret i flere arbejdsgrupper under UN PRI. I dansk sammenhæng er Unipension repræsenteret på næstformandsposten i Dansif, som er et netværk for institutionelle investorer med fokus på ansvarlighed.

Signatory of:

UN PRI er et globalt initiativ, som fastsætter retningslinjer for ansvarlige investeringer på globalt plan. De selskaber, som har tilsluttet sig UN PRI, repræsenterer til sammen ca. 35.000 mia. USD. Unipension tilsluttede sig UN PRI i 2009.

Retningslinjer for alle typer investeringer

Retningslinjer for alle typer investeringer

Statsobligationer er blevet omfattet af pensionskassens retningslinjer for ansvarlige investeringer.

- Det har været en vigtig milepæl for os at få alle vores investeringer ind under vores retningslinjer. Statsobligationerne har vi fået med efter et langt forarbejde med at klarlægge præcis, hvilke kriterier de skulle bedømmes efter. Regeringen kom i 2014 med en vejledning, som satte nogle overordnede rammer for investeringer i statsobligationer. Vi deltog i arbejdet med at udarbejde vejledningen, og den er selvfølgelig indgået i vores arbejde med at lave vores egne retningslinjer, siger ESG-ansvarlig i Unipension, Zaiga Strautmāne. ESG er en forkortelse for Environmental, Social and Governance, som er de områder, retningslinjerne for ansvarlige investeringer dækker.

Statsobligationer adskiller sig fra andre typer af obligationer ved, at det kan være vanskeligt at komme i dialog med den, der udsteder obligationen, nemlig den pågældende stat.

- Derfor overvåger vi alle de lande, som vi investerer i eller påtænker at investere i. Til det

brug har vi et eksternt firma, som leverer data om landene, og som vi så efterfølgende vurderer i forhold til vores retningslinjer. Hvis vi ser,

Alle pensionskassens typer af aktiver bliver nu forvaltet efter de samme principper.

at landet er problematisk, sætter vi det på vores overvågningsliste, hvor vi holder grundigt øje med udviklingen. Er problemerne i landet af særlig alvorlig karakter, uden at der er indikationer for en positiv udvikling i landet i nærmeste fremtid, kommer landet på vores eksklusionsliste, siger Zaiga Strautmāne.

Læs meget mere om pensionskassens arbejde med ansvarlige investeringer i vores årlige rapport.

Du kan finde den på pensionskassens hjemmeside <http://www.arkitektpension.dk/Investering>

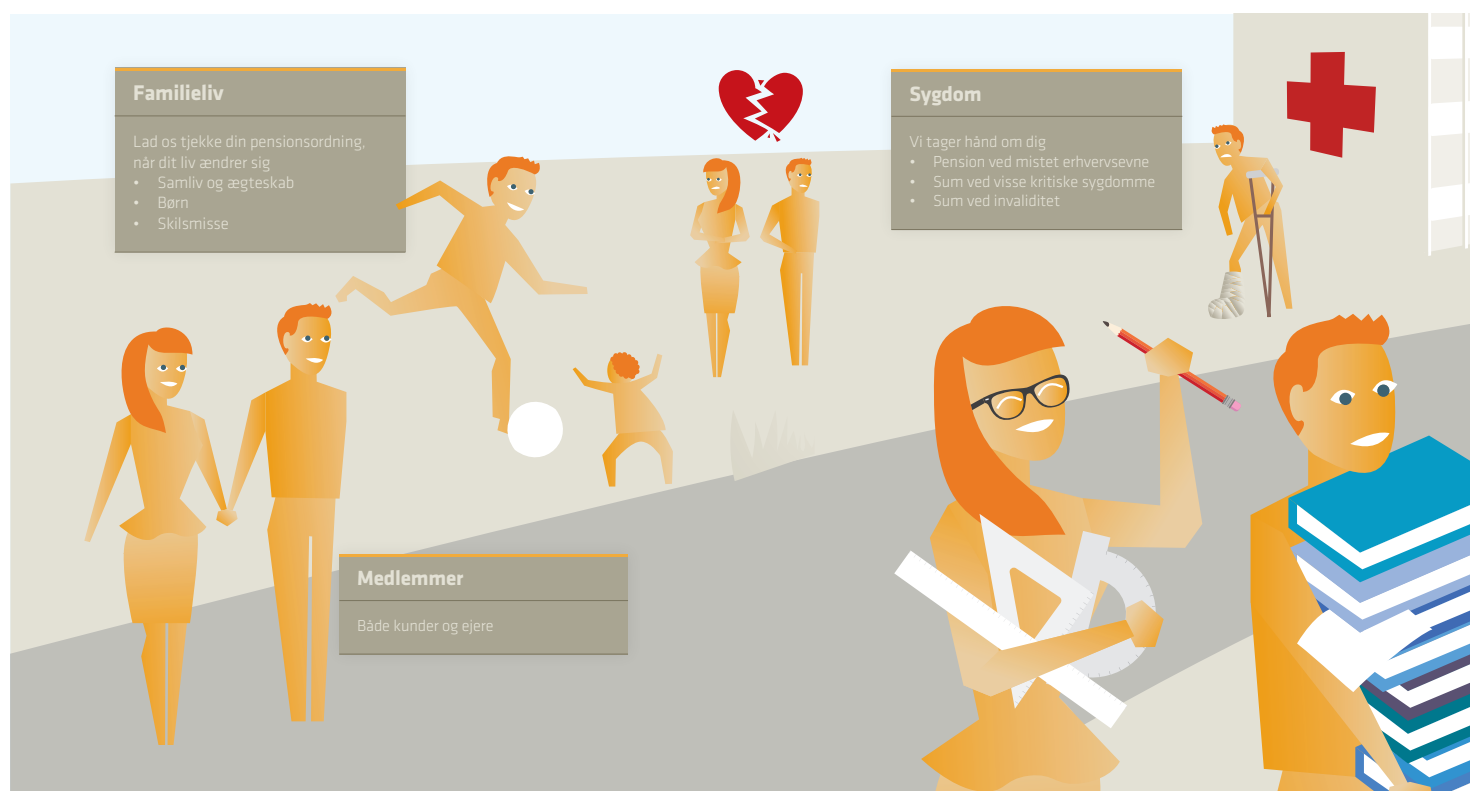
Pensionen er for hele livet

Medlemmerne har i dag en meget fleksibel pensionsordning. Hvordan man ønsker at sætte sin ordning sammen afhænger helt af, hvordan ens nuværende livssituation ser ud.

For den enkelte kan det umiddelbart virke svært at overskue, og derfor tilbyder pensionskassen til enhver tid gratis, personlig rådgivning om alle spørgsmål vedrørende pensionsordningen. Det kan ske enten i form af personlige møder i pensionskassen, på medlemsmøder i

Aalborg, Aarhus og Københavnsområdet eller på arbejdspladsen. Man behøver ikke at have noget forhåndskendskab til sin pensionsordning; det vigtige er at komme, så forklarer pensionskassen resten.

Men hvad er det for karakteristika, der knytter sig til de forskellige livsfaser? Hvorfor er det overhovedet relevant at tale om dem? Det er det, fordi der knytter sig forskellige behov til forskellige livsfaser.

Yngre medlemmer

Her begynder partnerskabet mellem medlemmet og pensionskassen. Det er her, at det nyuddannede medlem får sit første job og dermed en pensionsordning. I denne fase er det ikke pensionen, der fylder mest i bevidstheden, men derimod de risikodækninger, der følger med pensionen. Risikodækninger er et andet ord for forsikringer, der dækker, hvis man mister erhvervssevnen, får visse kritiske sygdomme eller dør.

Hvorfor skal jeg som yngre medlem i kontakt med pensionskassen?

Fordi der kan være penge at spare, og fordi man har en stor mulighed for at præge den måde, man sikrer eventuelt efterladte på. Som nyt medlem får man en basispakke, som dækker alle medlemmer. I den pakke indgår der blandt andet både en ægtefælle- og en børnepension. De dækninger har man ikke nødvendigvis brug for i starten af arbejdslivet, hvor man måske endnu

ikke har etableret sig. De dækninger kan man fravælge, og derfor kan det være en god ide at kontakte pensionskassen for at få individuel rådgivning om dette. Det kan også være, at man har et specielt mål for, hvor meget der skal være til de efterladte, og det kan pensionskassen også rådgive om, hvordan man sikrer. Det er også her, at pensionskassens rådgivere kan give gode råd om, hvornår det kan være fornuftigt at få rådgivning igen.

"I midten"

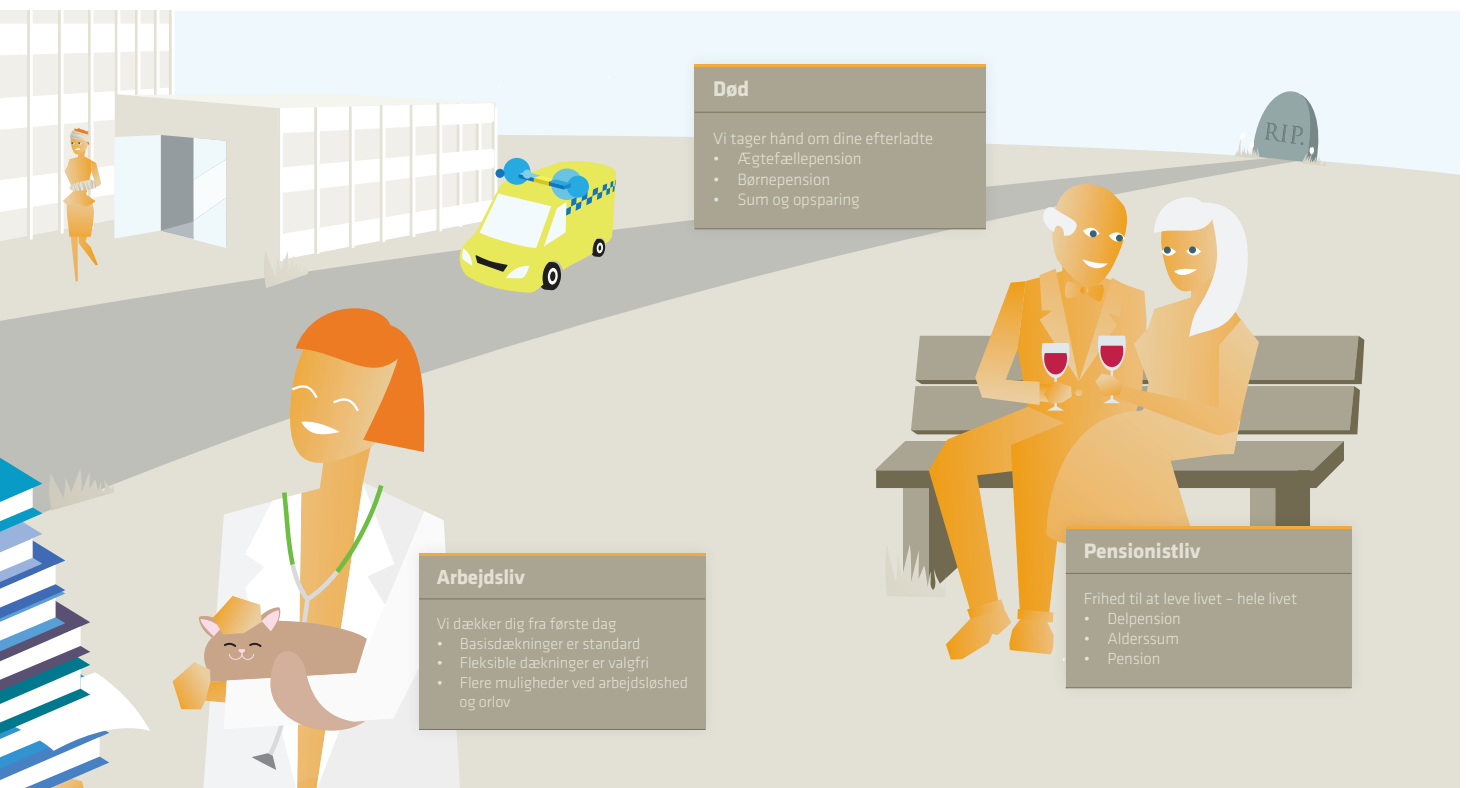
Det er i denne fase, man begynder at forberede sig på livet efter arbejdsmarkedet. Her bliver forventningerne til den økonomiske side af pensionisttilværelsen afstemt, så medlemmerne kan se frem til en god og tryk tilværelse, når vækkeuret ikke længere ringer på et bestemt tidspunkt. Jo tættere på pensionering, jo mere fokus på det økonomiske, men effekterne af eventuelle ændringer bliver større, jo før de foretages.

Hvorfor skal jeg i denne fase i kontakt med pensionskassen?

For at få rådgivning om, hvordan man sammen med pensionskassen bedst muligt kan tilrettelægge pensionsordningen, så den matcher ønsker og behov. Det kan være, at der ikke er behov for at foretage sig noget, men det kan også være, at der er behov for nogle justeringer. Rådgivningen skal sikre, at man ikke behøver at tænke mere på pensionsordningen de næste

mange år. Også her rådgiver pensionskassen om, hvornår det er tid til at tale pension igen.

Rådgivningen fokuserer blandt andet på, hvordan de tanker, den enkelte gør sig om "det gode liv" som pensionist, får den bedst mulige start.

Seniernerne

Her står medlemmerne umiddelbart foran pensioneringen. Det er nu, at overgangen til tilværelsen som pensionist for alvor bliver relevant, og det kan der være gode grunde til at tale med pensionskassen om. I denne fase handler det mindre om økonomien, da der er styr på den, men måske mere om den mentale omstilling, den enkelte skal igennem.

Hvorfor skal jeg i denne fase i kontakt med pensionskassen?

Fordi vi har stor erfaring med at rådgive vores medlemmer om denne fase af livet, som kan være udfordrende for nogle. Vi tilbyder bl.a. seniormøder, hvor en psykolog med speciale i denne problemstilling fortæller og giver gode råd.

Fakta om 2014

100 kr. investeret i 2010
blev til 150,4 kr.

Investeringsafkastet
blev 10,2 pct.

Indbetalingerne steg 8,7 pct.

Tjek dine pensionstal på Min Pension

Hvert medlem ejede i gennemsnit
1.093.496 kr. af aktiverne.

Der var 8.777 medlemmer.

Medlemmerne fik en forrentning
på 5 pct. før skat.

Der kom 307 nye medlemmer.

Kom til generalforsamling den 14. april 2015